

ne jednoducho rozšíriť aj na inventarizáciu ďalších škodlivín, ako sú základné znečisťujúce látky, amoniak, prchavé organické látky, POPs, ťažké kovy a tuhé častice, ktorých sledovanie vyplýva z ďalších dohovorov a smerníc. Týmto návrhom sa treba zaoberať, pretože EÚ chystá prepojiť oznamovanie podľa jednotlivých dohovorov do jedného systému, v súvislosti so sprehľadnením a zjednodušením poskytovaných údajov. Možno predpokladať, že nový rozšírený systém oznamovania a monitorovania oblasti skleníkových plynov v SR ich použije ako základ, ktorý sa musí v krátkom čase dobudovať (organizačne, personálne, materiálne i finančne) a zefektívniť.

* * *

V súčasnosti pripravuje Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci s SHMÚ projekt integrovaného národného systému pre emisie a projekcie skleníkových plynov, ako aj ostatných znečisťujúcich látok, ktoré sa oznamujú v rámci medzinárodných záväzkov SR. K oporným bodom projektu patrí vytvorenie stálej elektronickej linky

s inventarizačnými, projektovými a oznamovacími entitami, definovanie časového plánu, rozsahu, kompetencií a formy vstupných i výstupných údajov, zachovanie udržateľnosti, konzistentnosti a podmienok na postupné zlepšovanie manažmentu kvality s cieľom akreditácie Národného inventarizačného systému.

Janka Szemesová

Literatúra

- COPERT Model for Road Transport, 2002.
- CORINAIR Emission Inventory Guidebook. UNECE, 1995.
- Good Practice Guidance and Uncertainty Management in National GHGs Inventories. IPCC, 2000.
- Národný alokačný plán na roky 2005 – 2007 k Smernici 2003/87/EC, ktorou sa ustanovuje schéma obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov. Bratislava, 2005.
- Prvá národná správa o zmene klímy. Bratislava : MŽP SR, 1995.
- Revised 1996 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventory. 1996, Vol. 1 – 3.
- Stratégia SR plnenia záväzkov Kjótskeho protokolu. Bratislava : MŽP SR, 2001.

pokrok v prezentovaných technológiách. Na to, že sa civilizácia odklonila od prírodných zákonov, chceli japonskí organizátori upozorniť aj hlavným mottom výstavy *Múdrosť prírody*.

Výstava EXPO 2005 sa skladala z dvoch akoby samostatných častí – jedna bola orientovaná na technický pokrok s ohľadom na prírodu a životné prostredie a bola reprezentovaná rôznymi typmi robotov. Vyspelú japonskú techniku predstavovali špičkové prezentácie, predovšetkým v pavilónoch domácich spoločností. V druhej časti výstavy návštevník nachádzal pokoj, krásu, a hlavne podnety na zamyslenie. Mám na mysli Japonskú záhradu, Andersenov náučný chodník, celú výstavnú plochu Seto, Rastúcu dedinu (*Growing Village*), ale aj množstvo akcií, ktoré sa snažili preorientovať myslenie súčasného človeka správnym smerom.

EXPO 2005 bolo také rozsiahle, že bežný návštevník ho v zásade nemohol zvládnuť. Ja som mal k dispozícii plných desať dní a novinársku vstupenku, ktorá mi teoreticky umožňovala navštíviť jednotlivé pavilóny bez čakania.

Dalo by sa povedať, že EXPO 2005 bola japonská svetová výstava, na rozdiel od Svetovej výstavy v Osake v r. 1970, ktorá bola naozaj svetová. V Osake si mohli jednotlivé zúčastnené štáty a organizácie stavať vlastné pavilóny, čo sa prejavilo v ich jedinečnej architektúre, ale aj v dostatočnom priestore, v ktorom sa tisíce návštevníkov rozptýlili. Na EXPO 2005 mali vystavovatelia (okrem japonských) k dispozícii modulové priestory so základnými rozmermi 18 x 18 x 9 m. Ich povinnosťou bolo nápadito – charakteristicky pre štát alebo organizáciu – upraviť fasádu a naplniť interiér. Požiadavkou prenajímateľa pozemkov bolo uviesť výstavnú plochu do pôvodného stavu. Preto boli pavilóny rozoberateľné a vo veľkej miere sa používalo drevo.

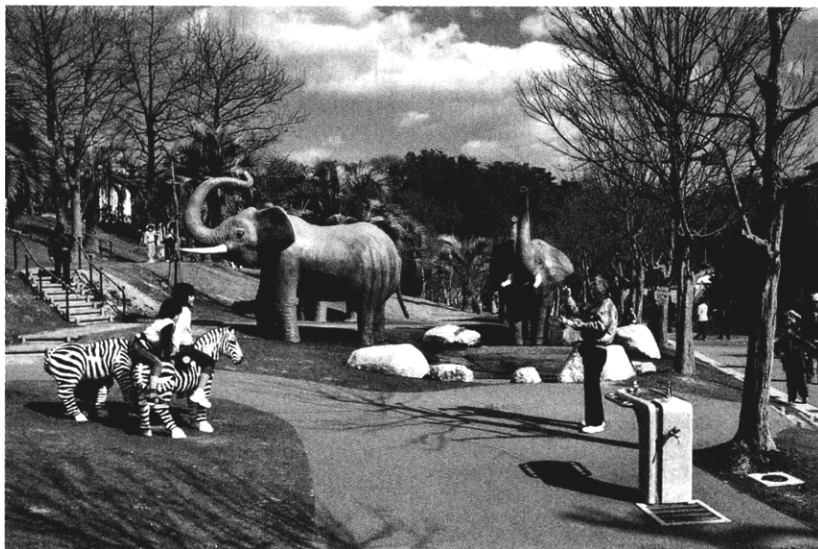
EXPO 2005

Tohoročné EXPO malo plný názov *Svetová výstava Aichi Japonsko 2005* a otvorili ho 25. marca 2005 na území miest Nagoya, Toyota a Seto, ktoré ležia v provincii Aichi.

Logo výstavy tvoril zelený kruh zo zelených segmentov znázorňujúci uzavretý recyklačný proces. Maskotmi boli dve zelené postavičky – väčší Morizo (starý lesný muž) a menší Kiccoro (chlapček-stromček). V podtitule mala táto významná svetová udalosť japonské

znaky, znamenajúce lásku, harmóniu a svet, čo by sa voľne mohlo preložiť ako *Výstava globálnej harmónie*.

Aj svetové výstavy prešli istým vývojom. Od začiatku (1851) prezentovali na nich zúčastnené krajiny predovšetkým pokrok v rôznych oblastiach ľudskej činnosti a boli to aj jedinečné spoločenské udalosti. Až r. 2000 na Svetovej výstave v Hannoveri predstavili aj problémy, ktoré priniesol

Japonské prezentácie boli zaujímavé a považoval som za povinnosť navštíviť ich, ak sa chcem pokúsiť čo najobjektívnejšie opísať EXPO 2005. Ale väčšinu času som strávil v pokojnejšom prostredí expozícií určených deťom, v tvorivej atmosfére tradičných remesiel, predovšetkým ľudových umelcov z Japonska, ale aj z Kórey.

Výstava bola rozložená na dvoch výstavných plochách. Na podstatne väčšej, označenej ako Nagakute, bola vlastne sústredená celá oficiálna časť – národné pavilóny, japonské pavilóny a všetky oficiálne priestory, kde sa konali najrôznejšie spoločensko-kultúrne podujatia. Druhá výstavná plocha mala názov Seto, obidve boli v lesnom areáli s množstvom vodných plôch, ktorý pred EXPO 2005 slúžil ako rekreačné zázemie spomínaných troch miest. Po skončení výstavy sa zrejme vrátil pôvodnému účelu, obohatený napr. o lesnícke múzeum, či environmentálne zamerané školské zariadenie.

Organizátori to nemali pri príprave svetovej výstavy ľahké, museli dokonca niektoré zámery zmeniť, pretože obyvatelia okolitých

miest nesúhlasili zo zásahmi do prírodného prostredia. Preto bola prakticky celá komunikácia na výstavnej ploche Nagakute vyvýšená asi 15 m nad úroveň terénu, tak vznikol 2,6 km dlhý komunikačný priestor. Na túto komunikáciu sa návštevník dostal pohyblivými schodmi alebo výťahmi. Spojenie medzi oboma výstavnými plochami zabezpečovala lanová dráha a koridor pre vozidlá IMTS (pohybujú sa po drevenej podlahe, takže nebolo potrebné stavať pevnú cestu). Lanová dráha – asi 5 km dlhá – sa v polovici cesty približovala k vilovej štvrti. Aby jej obyvatelia nestratili súkromie, okná lanovky stratili pri prechode nad touto časťou priehľadnosť, čo trvalo asi 2 minúty. Aj to bolo EXPO 2005!

Z centrálnej komunikácie viedol náučný chodník k Japonskej záhrade a Lesnej škole s krásnymi prírodnými zákutiami doplnenými prvkami japonských záhrad a úplne originálnym náučným chodníkom plným zvukov a melódií. Chodník viedol popri štyroch jazierkach napájaných dvomi potokmi.

Každého asi zaujíma, čo sa dalo na EXPO 2005 vidieť, zažiť, ktorý pa-

vilón bol najzaujímavejší a pod. V japonských firemných pavilónoch bolo možné obdivovať vynikajúcu technickú úroveň a stretnúť rôzne roboty, či už to bola hudobná skupina aj so speváčkou, alebo s robotmi často vystupovali živí tanečníci a speváci. Bolo to zaujímavé, a hlavne nové. Roboty boli v týchto funkciách prakticky dokonalé. Vysokú technickú úroveň prezentovali japonské firmy aj pri využití premietacej techniky v rôznych alternatívach. Najväčší záujem návštevníci však prejavovali o sibírskemu mamuta, ktorý sa dostal na EXPO 2005 v rámci spoločného japonsko-ruského projektu. Mňa však najviac oslovili expozície venované deťom a mládeži, tých tam bolo skutočne veľa a na špičkovej úrovni. Bola to vlastne škola hrou, nad ktorou by istotne zaplesal aj učiteľ národov J. A. Komenský.

Z národných expozícií ma oslovila jednoznačne belgická. V šere pavilónu návštevníka vítala jemná klasická hudba. Na stenách viseli veľkorozmerné zväčšeniny obrazov starých majstrov. Tieto obrazy boli priestorové, čo umožňovalo rôzne svetelné kombinácie jednotlivých častí, strácanie sa a vystupovanie postáv a objektov. Bolo to veľmi príjemné a nevtieravé.

Páčila sa mi aj turecká expozícia s geometrickou kompozíciou interiéru a alabastrovou fontánkou uprostred pavilónu. V rakúskom pavilóne vítali návštevníkov viedenským valčíkom a mohol sa zviať na umelej sánkarskej dráhe, singapurský pavilón bolo treba navštíviť s daždníkom, lebo v ňom ako v dažďovom pralese pršalo. Poliáci si vybudovali repliku soľnej bane vo Vieličke, mohli ste si tam vypočuť Chopina a pozrieť dobre urobený dokumentárny film o Poľsku.

Vynikajúci, podľa mňa najlepšie – najúdernejšie – ekologicky zameraný film premietali vo francúzskom pavilóne. Nemci sa ako jediní pokúšali vcelku úspešne konku-

rovať Japoncom. Jediní predviedli aj robota v akcii, síce nie takého pekného, ako boli japonské, ale funkčného.

Organizátori boli pripravení na státisícové návštevy, oddychových miest na posekanie a konzumovanie jedla bolo dostatočne veľa. Pre telesný, ale aj psychický oddych sa mi podarilo objaviť ideálne miesto nazvané *Divadlo snívajúcej Zeme*. Bola to veľká kruhová miestnosť s obrovskou plochou na strope, kam sa premietali zábery z Hubblovho teleskopu, pričom ticho znela meditačná hudba. Každý návštevník z ktorejkoľvek časti Zeme tu mohol poležiačky či v polosedie zažiť rovnaké príjemné pocity.

Napriek tomu, že Slovenská republika nemala na svetovej výstave oficiálne zastúpenie, Agentúra ochrany prírody a krajiny ČR poskytla časť svojich priestorov na prezentáciu Ústavu krajinej ekológie SAV z Bratislavy v rámci expozície Ekologické siete ČR v pavilóne Českej republiky (obr. v strede). Projekt predstavil vo svetovom i európskom meradle ojedinelý prístup k riešeniu ochrany prírody v kultúrnej krajine. ÚKE SAV pripravil dva postery – jeden zameraný na realizáciu ekologických sietí v poľnohospodárskej krajine a druhý prezentoval kolektívny výsledok viacerých slovenských vedeckých pracovísk – Atlas krajiny SR.

Ján Lichý

